

chefsenkäten. Majoriteten av landets uppskattningsvis cirka 6 000 läkare med chefsuppslag ser chefskapet som tillfälligt. Sju av tio tillfrågade läkare som är chefer tror inte att de är kvar på sin position om fem år. Flertalet läkarchefer behåller en fot kvar i kliniskt arbete och arbetsveckan är i snitt 52 timmar. Detta enligt enkäten »Chef i vården«.

text: marie närlid

Majoriteten läkare ser chefskapet som tillfälligt

En femtedel av Läkarförbundets cirka 30 000 yrkesverksamma medlemmar är chefer, visar Läkarförbundets rapport »Chef i vården«, som bygger på en enkät till medlemmar i chefsföreningen och övriga yrkesföreningar.

– Antalet chefer som är läkare är en uppgift som varken funnits hos Socialstyrelsen eller Sveriges Kommuner och landsting, konstaterar Heidi Stensmyren, andra vice ordförande i Läkarförbundet.

Läkare har i enkäten ombetts att på en sexgradig skala svara på om de instämmer med att »Det är viktigt att den mest lämpade, oavsett yrkesbakgrund, är chef i vården«. En femtedel instämmer »mycket väl« medan en tredjedel inte delar denna uppfattning alls, noterar »Chef i vården« och pekar på att läkare »menar att det är viktigt att läkare är chefer i vården och att läkare har särskilt goda förutsättningar att ha inneha chefsrollen«.

Det bärande argumentet är ansvarsfrågan. För att värna kvalitet bör administrativt och medicinskt ansvar samlas hos en och samma person: »Inom kären finns en klar uppfattning om att chefen

därigenom är bättre rustad för att kunna hantera de avvägningar mellan medicinska och ekonomiska krav som ställs.«

Andelen läkare som är verksamhetschefer i regioner och lands- ting (cirka 1 500 indivi- der) sjönk mellan 2006 och 2009, enligt uppgifter från Läkar- förbundets lokalföre- ningar. Likaså uppper cirka

Heidi Stensmyren

en tredjedel av specialitets- föreningarna att läkarande- len bland verksamhetsche- ferna minskat, medan läget är oförändrat i övriga specia- liteter.

Läkardominansen inom chefskären är dock fortfarande hög inom de flesta specia- liteter, men variationerna är stora. Medan verksamhets- cheferna inom anestesi och intensivvård i det närmaste uteslutande är läkare (97 procent), saknar 43 procent verk- samhetschefer inom psykia- trin yrkesbakgrund som lä- kare eller sjuksköterska.

Geografin avgör. Medan läkarandelen bland verksam-

	Läkare, procent	Sjuksköterska, procent	Annan, procent	Antal
Stockholm	83	6	11	188
Uppsala	82	8	10	39
Sörmland	57	29	14	7
Östergötland	79	14	7	57
Jönköping	71	18	11	38
Kronoberg	70	20	10	10
Kalmar	83	13	4	23
Blekinge	36	36	27	11
Skåne	73	21	7	92
Halland	62	27	12	26
Västra Götaland	77	13	9	128
Värmland	75	19	6	16
Örebro	87	7	7	46
Västmanland	76	6	18	17
Dalarna	79	16	5	19
Gävleborg	31	41	28	29
Västernorrland	36	50	14	14
Jämtland	29	36	36	14
Västerbotten	46	11	43	35
Norrbottn	63	28	9	32
Gotland	80	0	20	5

Verksamhetschefens professionella bakgrund – andel per lands- ting/region. Siffrorna bygger på en enkät till Läkarförbundets del- föreningar hösten 2009, där de ombads bedöma andelen läkare bland verksamhetscheferna inom sitt område.

hetscheferna inom psykiatri är 30 procent i Gävleborg, Blekinge och Jämtland (med viss reservation för litet svarsunderlag), är motsva- rande andel 80–90 procent i storstadsregioner som Stock- holm och Uppsala.

De kvinnliga cheferna har i högre utsträckning blivit

headhuntade att söka chefs- tjänst, medan männen tende- rar att uppmanas söka alter- nativt spontansöka. De kvinnliga verksamhetsche- ferna har varit chefer i ge- nomsnitt totalt 11 år, och har en något lägre genomsnittlig chefsfarenhet än sina man- liga kollegor.

Kvinnliga verksamhetschefer arbetar kliniskt i snitt 20 procent, men många kvinnor avstår helt. Männen fortsätter dock att arbeta kliniskt i snitt 30 procent.

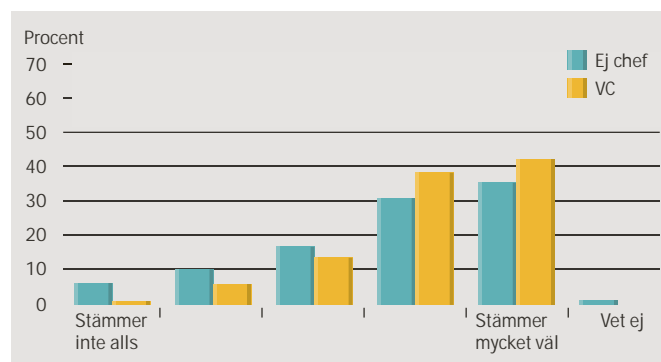
– Manliga chefer är inte lika övertygade om karriärstegets betydelse som kvinnliga, noterar »Chef i vården«. Kvinnliga verksamhetschefer arbetar kliniskt i snitt 20 procent, men många kvinnor avstår helt. Männen fortsätter dock att arbeta kliniskt i snitt 30 procent.

Både män och kvinnor återgår oftast till kliniskt arbete.

– Läkare har många karriärmöjligheter som forskare och kliniker. En annan förklaring är att det finns få karriärvägar efter verksamhetschef, eftersom man sällan byter klinik, säger Heidi Stensmyren.

Vilka frågor ska Läkarförbundet arbeta vidare med?

– Andelen verksamhetschefer med formell managementutbildning är 50 procent och bara hälften av cheferna har ett reaktiveringspro-

»Det är viktigt att läkare är chefer i vården«, anser såväl verksamhetschefer som icke-chefer, visar enkätundersökningen »Chef i vården«.

gram, en plan för att återgå i kliniskt arbete.

– Sedan har vi en hög medelålder bland chefer – det är viktigt att vi får en bra succession. Det är glädjande att hela 40 procent av läkarna kan tänka sig ett framtida chefskap och att vi har så många yngre läkare intresse-

rade av chefsfrågor, säger Heidi Stensmyren.

Marie Närlid

Läs mer Frågor kring chefer i vården ska utredas (LT nr 50/2008 sidan 3624).

Några resultat från enkäten:

■ 20 procent definierar sig som chefer, vilket motsvarar närmare 6 000 läkare på chefsbefattningar inom Läkarförbundet. De vanligaste chefsbefattningarna är verksamhetschef (25 procent av samtliga chefstjänstskategorier), och avdelningschef eller sektionsansvarig (20 procent).

■ Antalet medlemmar som är verksamhetschefer uppskattas till knappt 1 500. Av dessa är 62 procent män och 38 procent kvinnor. Majoriteten (80 procent) är äldre än 50 år.

■ Tre fjärdedelar av icke-cheferna som svarat på enkäten uppger att de har en läkare som verksamhetschef.

■ Bland verksamhetscheferna har närmare 60 procent erfarenhet av forskning (i gruppen icke-chefer är motsvarande andel 40 procent).

Fakta:

Webbenkäten sändes ut i oktober 2009 med tre påminnelser innan den stängdes i november.

621 yrkesverksamma medlemmar i chefsföreningen samt 2 541 medlemmar i yrkesföreningar fick möjlighet att svara.

Svarsfrekvensen var 56 procent i målgrupp ett (chefs-föreningen) och 47 procent i målgrupp två (övriga yrkesföreningar).

Svaren kompletterades med utskick till specialitetsföreningar respektive lokal-föreningar avseende frågan om hur de bedömde antalet verksamhetschefer respektive klinikchefer inom sina respektive områden samt hur stor andel som är läkare och om andelen förändrats den senaste treårsperioden.

Med chefsuppdrag avses i studien ansvar över verksamhet, ekonomi och/eller personal, övergripande chefsansvar, medicinska rådgivare och chefläkare. ■